

Arkea pandemian keskellä

TEKSTI: **Laura Ortju**, Th, TtK

Meneillään oleva koronaviruspandemia on vaikuttanut paitsi perheiden, myös lastenneurologian yksiköiden arkeen. Keväällä siirryttiin äkisti poikkeuksellisiin työoloihin ja huoli lasten, perheiden ja työntekijöiden turvallisuudesta varjosti työtä. Työntekijöiden oli nopeasti sopeuduttava uudenlaiseen etäyhteyksiä hyödyntävään arkeen omista it-taidoista riippumatta. Stressiä loi tunne riittämättömyydestä ja lapsen tarpeiden mukaisen, yksilöllisen hoitotyön laadun heikentymisestä.

Kyselymme lastenneurologian yksiköiden tunnelmista vastasi keväällä kolme yksikköä (lastenneurologian yksiköt Lahdessa ja Kuopiossa sekä Valteri Tervaväylän koulu Oulussa) ja alkusyksyllä kaksi yksikköä (lastenneurologian yksilöt Oulussa ja Joensuussa). Mitä yksiköissä tapahtui ja miten toiminta on tasaantunut – vai onko?

Alkuvaiheessa toiminnan karsimista, pelkoja ja digiloikasta innostumista

Keväällä sekä Lahden että Kuopion yksiköissä valmistauduttiin mahdollisiin tehtäväsiirtoihin koulutuksilla,

mutta edelleen kyettiin hoitamaan lasten tutkimukset ja kuntoutussuunnitelmien päivitykset. Kuopiossa otettiin pikaisesti etäyhteydet käyttöön ja niitä hyödynnettiin muun muassa epilepsiaa sairastavien lasten ja nuorten ohjauksessa ja kuntoutussuunnitelmien päivityksessä. Lahden yksikön hoitajat kokivat lyhennettyjen jaksojen, vertaistuen puutteen ja kiireen haittaavan lasten ja perheiden yksilöllisten tarpeiden huomiointia. Jaksoja peruttiin paljon perheiden itsensä aloitteesta. Työntekijät kertoivat perheiden pelkäävän tartuntaa. Niin Oulun kuin Joensuun yksiköissä kuvattiin, että hoitotyössä on korostunut pandemia-aikana vanhempien tukeminen. Vanhemmat ovat olleet aktiivisemmin yhteydessä hoitohenkilökuntaan ja keskustelut on koettu merkityksellisinä. Kyselyitä ja pelkoja oman lapsen sairastumisesta tuli paljon etenkin keväällä.

Kuopiossa innostuttiin digiloikasta ja arveltiin uusien toimintatapojen jäävän osittain osaksi normaalia lastenneurologian arkea. Samaan innostukseen yksikössä suunniteltiin lastenneurologisen potilaan digihoitopolkua. Myös Valteri Tervaväylässä työskenneltiin pitkälti etäyhteyksin. Etäaikaan siirtyminen tuli eteen luonnostaan siinä vaiheessa, kun oppilailta alkoi etäopetus. Yhteydenpito oppilaisiin ja perheisiin koettiin erityisen tärkeänä ennaltaehkäisevänä toimena. Erityistä kiitosta Valterista an- ►

nettiin oppilaille, jotka olivat selviytyneet hienosti etäpalavereista. Kömmähdyksiäkin toki kävi ja ainakin Kuopiossa päästiin kantapään kautta opettelemaan koko yksikön koronasiivousta.

Syksyllä paluuta normaaliin ja osittaista etäyhteyksien jatkamista

Joensuusta kerrottiin syksyllä lastenneurologian yksikön toimineen koko korona-aikana lähes entisiin resurssein. Tutkimusten siirtoja tehtiin perheiden toiveista yksittäistapauksissa. Nyt syksyn mittaan perumisia on tullut tavanomaisten nuhakuumeiden aiheuttaessa oireilua. Kevään etäpalavereista on Joensuussa elokuusta lähtien luovuttu ja tavattu lapsen kanssa toimivia tahoja, kuten varhaiskasvatuksen ja koulun toimijoita jälleen kasvokkain. Yksikön terapeutit ovat toimineet lähityössä koko pandemia-ajan,

mutta kaikki yksityispuolen terapeutit eivät edelleenkaan ota asiakkaita vastaan. Terapioiden lykkääntyminen ja etäterapian toimimattomuus aiheuttaa hoitajissa huolta – saavatko lapset riittävän tuen?

Oulusta kerrottiin toiminnan säilyneen melko ennallaan koko pandemia-ajan. Eniten muutoksia aiheutui niille perheille, joissa tarvitaan tulkkausta, sillä tulkkien tulo sairaalaan oli kielletty keväällä. Nyt syksystä on palattu takaisin normaaliin toimintaan myös tulkkauspalvelujen käytön osalta. Käytäntöön on kuitenkin jäänyt etäpalaverien pitäminen muun muassa kuntoutussuunnitelman laadinnassa. Haasteita etäyhteyksien käyttöön on tuonut välineistön riittämättömyys, sillä laadukkaat laitteet ovat olleet tukuista loppu. Oulussa aiotaan panostaa laitteiden hankintaan, jotta etäyhteyksiä voidaan hyödyntää jatkossakin.

Mielenkiinnolla jäämme seuraamaan, millaisen jäljen korona-aika jättää sairaaloiden yleisiin käytäntöihin. Lapsen kanssa tehtävä hoitotyö on niin erityislaatuista, että sitä ei pystytä etäyhteyksillä kokonaan korvaamaan. Meille voi kuitenkin jäädä käteen monia hyviä käytäntöjä, jotka sujuvoittavat ammattilaisten välistä yhteistyötä ja siten edesauttavat lapsen edun mukaista hoitoa. ■